

Paasheuvel
GROEP

Docentenhandleiding

Stichting Paasheuvelgroep, locatie Vierhouten

Inhoud

Inleiding	3
Praktische informatie	6
Spelopzet	7
Openingsverhaal (ook als losse bijlage)	8
Overzicht verklaringen	12

Inleiding

In de natuurbelevingsmodule 'Het mysterie van de verdwenen vossen' gaat de klas in groepjes proberen om het mysterie op te lossen dat onderzoeker A.J.C. van den Heuvel maar niet kon ontrafelen.

Hoe kan het dat de vos, die hier zo lang als men zich kon herinneren veel voorkwam, nu nooit meer opduikt?

De leerlingen kunnen aanwijzingen verdienen door als groepje allerlei opdrachten te volbrengen. De opdrachten zijn gericht op natuurbeleving, samenwerking, creativiteit, behendigheid, zelfstandig ontdekken en nog veel meer!

Met elke volbrachte opdracht krijgt het groepje er een aanwijzing bij. Zo komen ze gedurende het spel steeds dichterbij een verklaring voor het mysterie van de verdwenen vossen.

Kunnen ze succesvol in het hoofd van Van den Heuvel kruipen? En komt jullie groep te weten waarom de vossen zijn verdwenen?

Praktische informatie

Tijdsduur

- Deze module is uit te voeren in minimaal 1,5 en maximaal 3 uur.
- Je kunt hier als leiding mee variëren door groepjes vlotter of minder vlot hun aanwijzingen te laten verdienen.
- Elke opdracht duurt zo'n 10-15 minuten
- Elk groepje kan maximaal 8 aanwijzingen verdienen.
- Heb je niet zo veel tijd? Geef de groepjes dan voor goed uitgevoerde opdrachten een extra aanwijzing, of geef al een startaanwijzing vóór ze aan de opdrachten beginnen.

Groepsgrootte

- Deze module is voor groepen tot maximaal 80 deelnemers.
- De deelnemers werken samen in kleinere groepjes van 5 tot 6 personen.
- Er kunnen dus in de regel maximaal 13 groepjes van 6 tegelijk meedoen.
- Zijn er meer deelnemers, maak dan niet de groepjes groter dan 6 deelnemers, maar print liever een extra set aanwijzingenkaartjes. Er gaan in dat geval meerdere groepjes met dezelfde aanwijzingen aan de slag.

Locatie

- Alle opdrachten zijn uit te voeren op het terrein van de accommodatie.
- Elke opdracht is gekoppeld aan een bepaald gebied op het terrein: Rood, Geel of Blauw.

Benodigheden

- Deze module wordt zelfstandig door de groep (jullie) uitgevoerd. Het is dan ook nodig een aantal voorbereidingen te doen en materialen zelf mee te nemen. Wij raden aan om de docentenhandleiding ook uit te printen en mee te nemen.

→ Voorbereiding op school:

1. Doorlezen en printen docentenhandleiding
2. Je kunt de groep alvast wat over het mysterie vertellen, zodat de deelnemers al kennis hebben kunnen maken met A.J.C. van den Heuvel en het mysterie.
3. Deel vooraf alvast groepjes in. (zie stap 1 onder 'Stappen in het kort'). Dit scheelt tijd en kan helpen bij een vlotte start van het spel.

→ Materialen klaarzetten (zelf uitprinten en meenemen):

1. Uitgeprinte versie van het openingsverhaal (eventueel geplastificeerd)
2. 5 sets van 20 opdrachtkaarten (weers- en kreukbestendig)
3. 10 sets van 8 aanwijzingenkaarten (voor 10 verschillende verklaringen elk gemerkt met een ander dier)
4. 10 stopwatches (of gebruik de stopwatch functie op je telefoon)
5. Materialen * voor het uitvoeren van opdrachten:
 - 'Deze is van mij!' - Een tas of zak
 - 'Dennenappelrace' - 2 lepels
 - 'Geheimtaal' - 3 sets van 10 kaartjes met cryptische natuuromschrijvingen
 - 'Bomen voelen' - 4 oogmaskers of theedoeken
 - 'Bodemsafari' - 3 handschepjes, 3 loeppotjes, 3 zoekkaarten voor bodemdieren. Heb je de materialen niet dan kan het eventueel ook zonder deze materialen.
 - 'Langs het touw' - lang stuk stevig touw, 4 oogmaskers of theedoeken
 - 'Verboden woord' - 3 sets van 12 kaartjes met verboden woorden
 - 'Natuurbluffen' - 3 sets van 16 kaartjes met natuurfeities waar je over kan bluffen

- * Wij adviseren om als leiding een centraal punt te bepalen waar groepjes de materialen kunnen ophalen en terugbrengen. Wij noemen dit punt in het vervolg de verzamelplek.

Begeleiding

- Er zijn minimaal 3 docenten/ouders nodig die verspreid over het terrein staan (voor elk kleurgebied minimaal 1). Begeleiders coördineren vanaf die plek de groepjes bij het juist uitvoeren van een opdracht, delen materialen uit en nemen deze weer in.

Met zorg omgaan met de omgeving

- Zoals altijd wanneer je in de natuur bent, ben je voorzichtig met wat er groeit en laat je wat er leeft met rust.
- Als voor een opdracht natuurlijke materialen moeten worden verzameld, kies dan voor wat je los op de grond kunt vinden.
- Natuurlijk laat je geen rommel achter.
- Hoe beter we het bos achterlaten, hoe groter de kans dat de vossen vanzelf weer terugkeren.

IVN Natuureducatie

Deze natuurbelevingsmodule is speciaal voor ons gemaakt door IVN Natuureducatie. IVN laat kinderen en volwassenen beleven hoe leuk, gezond én belangrijk natuur is. Ze doen dat door te inspireren met natuuractiviteiten, cursussen, projecten en campagnes. En door onze groepen dus mee te nemen in het mysterie van de verdwenen vossen.

Zo draagt IVN samen met Stichting Paasheuvelgroep bij aan een stukje liefde voor de natuur. Want wij geloven allebei dat hoe meer je van de natuur houdt, des te beter je ervoor gaat zorgen!

Wil je de natuur nog meer beleven? Kijk dan op IVN.nl voor hun volledige aanbod.

Spelopzet

Roep wanneer je met de natuurbelevingsmodule wil beginnen iedereen bij elkaar. Het spel begint met een korte uitleg en daarna luisteren jullie naar het openingsverhaal over Van den Heuvels mysterie van de verdwenen vossen.

Speluitleg

De speluitleg wordt gegeven door de leiding aan de hele groep tegelijk. Vertel dat er op locatie een mysterie is over verdwenen vossen. In groepjes gaan we proberen dit mysterie op te lossen. Maar eerst maken we afspraken met elkaar:

- We gaan straks groepjes maken (van 5 tot 6 personen). Elke groep heeft de naam van een dier, kies uit 1 van onderstaande dieren. Iedere groep moet een eigen dier uitkiezen (geen dubbelingen):

1. Muis - 2. Haas - 3. Zwijn - 4. Uil - 5. Eekhoorn
6. Raaf - 7. Das - 8. Konijn - 9. Hert - 10. Specht

- Per twee groepjes is er een spelbegeleider. De spelbegeleiders staan verspreid over het terrein. Bij hen haal je als groepje je opdrachten en de aanwijzingen die je verdient. Als je vragen hebt over het spel, kun je die stellen bij de spelbegeleider.
- Voor elke opdracht die je met je groepje doet is er één iemand teamcaptain. Die rol wisselt steeds door, zodat iedereen een keer teamcaptain geweest is. Dit staat ook vermeld op de opdrachtkaart.
- Je mag overal op het terrein komen. Soms is het ook nodig dat jullie zelf op zoek gaan naar een goede plek voor een opdracht.
- Voor sommige opdrachten heb je materialen nodig. Als dat zo is, staat het aangegeven op de opdrachtkaart. De teamcaptain komt in dat geval op de verzamelplek de materialen ophalen. Op de materialen staat voor welke opdracht ze bedoeld zijn. Na de opdracht legt de teamcaptain de materialen ook weer terug op de plek waar ze lagen.
- We gaan voorzichtig om met elkaar en met de omgeving. Als je dingen uit de natuur moet verzamelen voor een opdracht, dan pak je alleen wat er al los ligt. Alleen als het in de opdracht geschreven staat, mag je iets plukken.
- Iedereen houdt zich bezig met z'n eigen groepje en bemoeit zich niet met anderen.
- Bij het signaal (bijvoorbeeld de bel) komt iedereen terug naar de centrale verzamelplek.

Openingsverhaal

Het openingsverhaal is een introductie op de natuurbelevingsmodule en bestaat uit een voorlees verhaal + 3 dagboekfragmenten van onderzoeker A.J.C. van den Heuvel. Hieruit blijkt dat meneer Van den Heuvel op zoek is naar verdwenen vossen, en allerlei vergezochte redenen achter de verdwijning bedenkt. Als begeleider leidt je kort in hoe het zit met deze onderzoeker en waar jullie naar gaan luisteren. Zie daarvoor de introductie bovenaan bijlage 'Openingsverhaal'.

Daarna laat je de ingesproken **dagboekfragmenten** horen of je leest de fragmenten voor (+/- 5 minuten).

Vertel tot slot het doel van het spel: Door het verzamelen van aanwijzingen proberen we wijs te worden uit alle verklaringen die de professor had voor het mysterie van de verdwenen vossen. Soms zitten daar rare theorieën tussen, maar om de juiste oplossing te bedenken is het eerst nodig om alle verklaringen, hoe gek ze soms ook zijn, boven water te krijgen.

Op pad met de groepjes

Na de gezamenlijke introductie kunnen de **leerlingen met hun eigen groepje op pad**. Elke groepje krijgt de naam van een dier. De diernamen zijn gekoppeld aan de mogelijke verklaringen voor het mysterie, en aan de bijbehorende aanwijzingen. Elk groepje krijgt zijn eigen aanwijzingen en werkt dus toe naar een eigen verklaring voor het mysterie. Wanneer een groepje een aanwijzing heeft verdiend, ontvangen ze die in de vorm van een kaartje. De kaartjes mogen ze bij zich houden en door de verschillende aanwijzingen te combineren kunnen ze hun theorie compleet maken.

In totaal zijn er **20 opdrachten** en **8 aanwijzingen** per verklaring van het mysterie. Het aantal opdrachten dat elk groepje dient uit te voeren is afhankelijk van hoe lang jullie met het mysterie bezig willen zijn. De standaardvariant is één aanwijzing voor iedere voltooide opdracht. Je kunt daarvan afwijken om de groepjes sneller of langzamer tot 8 aanwijzingen te laten komen. Niet elk groepje doet uiteindelijk dezelfde opdrachten en groepjes spelen in hun eigen tempo.

Het kan voorkomen dat twee groepjes tegelijkertijd dezelfde materialen nodig hebben voor de uitvoering van een opdracht. In dat geval kan het groepje dat als laatst aankomt ervoor kiezen te wachten en zich voor te bereiden, of terug te gaan naar de begeleider voor een andere opdracht waar eventuele materialen op dat moment wel voor beschikbaar zijn.

Spelbegeleiders

Iedere **spelbegeleider** heeft een set van 20 opdrachtenkaarten bij zich en de 8 aanwijzingenkaartjes voor de 2 groepjes die diegene begeleidt. Wanneer de groepjes hun begeleider hebben gevonden, geeft die hen een opdrachtkaart. Daarop staat de opdracht helemaal uitgelegd en staan ook eventuele benodigde materialen vermeld, die zijn op te halen op de daarvoor aangewezen locatie. Ook staat erop dat het groepje voor elke opdracht een nieuwe teamcaptain kiest. Diegene heeft vaak een bijzondere rol in de opdracht en is in ieder geval het aanspreekpunt voor de spelbegeleider. De bedoeling is dat de teamcaptain verantwoordelijkheid neemt voor de opdracht en dat iedereen als captain aan de beurt komt.

Wanneer een groepje terugkomt van een opdracht vraagt de begeleider hoe de opdracht is gegaan en of het groepje er wat over kan vertellen of van kan laten zien. Is de opdracht succesvol volbracht, dan geeft de begeleider het groepje op volgorde één van hun 8 aanwijzingenkaartjes.

Let op: voor ieder groepje is er een apart stapeltje aanwijzingen die zijn gemerkt met het dier van de groepsnaam, haal ze niet door elkaar. Tegelijk met de aanwijzing krijgt het groepje ook een nieuwe opdrachtkaart om uit te voeren, enzovoort.

Voortgang en afronding spel

Gaandeweg het spel zullen groepjes er van elkaar achter komen dat ze allemaal naar een andere, maar even vreemde, verklaring aan het zoeken zijn. Dat komt doordat het mysterie A.J.C. van den Heuvel langzaam gek

maakte. Er is dus niet één sluitend antwoord op het mysterie, iedereen mag er zijn eigen theorie op na houden.

Om het spel af te ronden, roepen de begeleiders alle groepjes weer bij elkaar. Met de aanwijzingen die elke groepje tot dan toe verzameld heeft proberen ze een bijpassende verklaring voor het mysterie te formuleren.

Een leuke vorm om dit als groep af te sluiten is om de groepjes te vragen om hun theorie in het kort (1 minuut) aan de rest van de groep te **presenteren**. De kunst is dan om het overtuigend te brengen, al is de verklaring nog zo vergezocht. Als alle groepjes geweest zijn, mogen alle leerlingen stemmen (handen omhoog/omlaag) op welk van de verklaringen het leukst of meest waarschijnlijk is.

Zit er een verklaring tussen die ze echt geloven? Of houden ze er toch nog een andere theorie op na over hoe het kan dat de vossen verdwenen zijn?

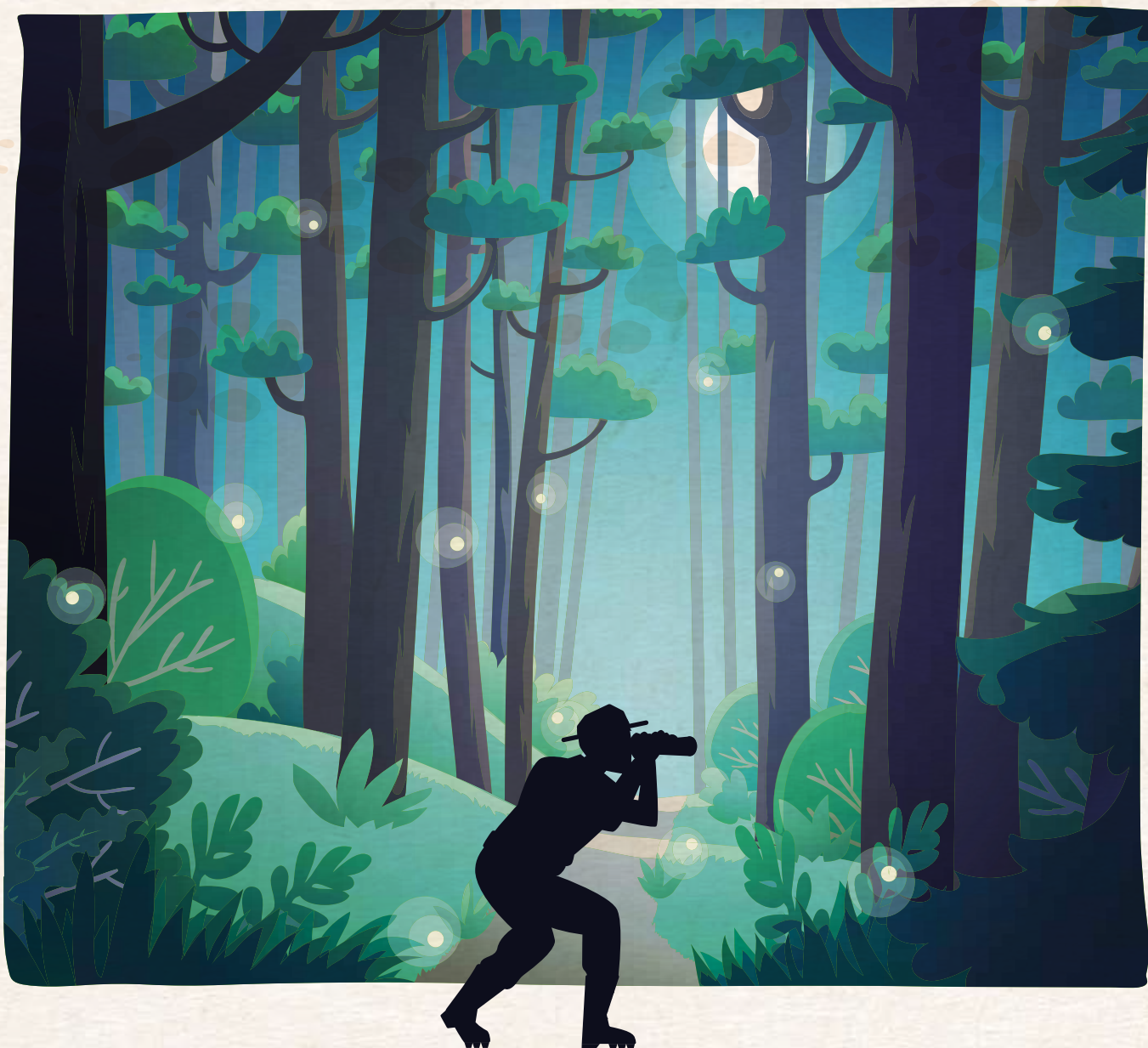

Stappen in het kort:

- Maak tot max. 10 groepjes van 5-6 deelnemers. Elk groepje krijgt een dierennaam toegewezen.
- Bespreek met de groep het spelverloop en de afspraken.
- Introduceer dan het mysterie en luister naar het openingsverhaal.
- Elk van de 3 begeleiders neemt een aantal groepjes mee en gaat naar zijn eigen gebied zoals aangegeven op de kaart.
- Op de start locatie ontvangt elk groepje zijn eerste (willekeurige) opdracht. Het groepje kiest steeds zelf een geschikte plek om hun opdracht te volbrengen en stoort de andere groepjes hierbij niet.
- Na elke opdracht komt het groepje terug naar het vaste punt waar de begeleider staat/zit. De begeleider vraagt het groepje om een terugkoppeling over de opdracht. Hebben ze de opdracht naar behoren uitgevoerd, dan hebben ze een nieuwe aanwijzing verdiend en krijgen ze hun volgende opdracht. Als begeleider lees je voor het groepje de bijbehorende aanwijzing af en leest dit hardop voor, waarna de kinderen dit noteren op het mysterie formulier van hun groepje.
- Er zijn in totaal 8 aanwijzingen om het mysterie op te lossen. Er zijn 23 verschillende opdrachten waar uit gekozen kan worden. Je kunt ervoor kiezen om na elke geslaagde opdracht een aanwijzing te geven. Er zijn dan 8 opdrachten nodig om alle aanwijzingen te verdienen. Wil je de groep meer opdrachten laten doen dan kan je bijvoorbeeld bij 2 geslaagde opdrachten een aanwijzing geven (de groep doet dan 16 opdrachten). Wil je minder opdrachten doen dan kan je bijvoorbeeld ook 2 aanwijzingen "gratis" geven (de groep doet dan 6 opdrachten).
- Zijn de groepjes klaar? Dan roep je iedereen weer bij elkaar en krijgen de leerlingen een minuut om hun verklaring voor het mysterie van de verdwenen vossen te presenteren. Als alle groepjes geweest zijn, mogen alle leerlingen stemmen welk van de verklaringen het leukst, het gekst of het meest waarschijnlijk is.
- Merk je dat de deelnemers slecht tegen het 'open einde' kunnen? Ga dan het gesprek aan over wat er (zonder alle gekke, vergezochte) verklaringen van de professor, écht voor zorgt dat een dier ergens wel of niet voorkomt. Zo kom je in overleg met de groep tot slot met een realistische verklaring, mochten ze daar behoefte aan hebben.

Tips voor spelbegeleiders

- Spreek steeds de teamcaptain aan. Zo maak je die rol (die steeds door wisselt) belangrijk en dus leuk om te vervullen.
- Vraag geïnteresseerd door als een groepje bij je terugkomt na een opdracht. Daag ze een beetje extra uit met kennisvragen. Of als ze aangeven dat een opdracht moeilijk uit te voeren was; vraag hoe je het anders/leuker zou kunnen maken en of ze het op die manier nog eens willen proberen.
- Moedig hardop voorlezen aan. Dit kan de teamcaptain doen, of degene uit de groep die het liefst voorleest.
- Spoor na 4 of 5 aanwijzingen aan om alvast na te denken over hun verklaring en hoe ze die gaan terugkoppelen aan het eind.

Openingsverhaal

(ook als losse bijlage)

Introductie (lees voor):

Lang geleden woonde hier in de buurt een onderzoeker: professor A.J.C. van den Heuvel. Van den Heuvel wandelde vaak door het gebied, en was dol op alle dieren die hier voorkwamen. De vos was favoriet, en vossen liep je hier toen overal tegen het lijf. Tot er op een gegeven moment een week voorbij ging waarin A.J.C. van den Heuvel geen enkele vos tegenkwam. En de dagen erop ook niet, de week erop ook niet. En de week daarna, en de maand daarna.... Geen vos meer te bekennen!

A.J.C. snapte er werkelijk niets van en heeft de hele tijd geprobeerd het mysterie van de verdwenen vossen op te lossen. Het onopgeloste mysterie maakte A.J.C. soms wanhopig, maar de professor is altijd hard blijven doorwerken en heeft verschillende mogelijke verklaringen/oplossingen bedacht voor de plotse verdwijning van de vos. Helaas zijn de verschillende theorieën nooit stuk voor stuk netjes uitgeschreven en kritisch onderzocht. We hebben de aantekeningen mogen lezen, maar de feiten, observaties en hersenspinsels van de professor zijn onnavolgbaar. En dus weten we nog steeds niet welke verklaringen er nou allemaal een rol speelden in het onderzoek. En belangrijker: we weten dus nog steeds niet waarom de vossen hier zo plotseling verdwenen.

Het jarenlang voortdurende onderzoek heeft Van den Heuvel wel echt een beetje gek gemaakt; steeds vreemdere theorieën over wat er gebeurd kon zijn kwamen naar boven borrelen. Luister maar eens naar de dagboekfragmenten die zijn teruggevonden over het onderzoek...

Fragment 1 (lees voor of luister audio fragment):

Afgelopen dagen in het bos ben ik al veel dieren tegengekomen: reeën, dassen, marters, zwijnen, eekhoorns... Maar de vos, die heb ik echt al in geen tijden gezien. Heel gek, want vroeger stikte het hier juist van de vossen. Ze groeven hun holen en tunnels tussen de boomwortels. Soms zo groot dat er wel eens een boom omviel!

De kippenboeren vonden al die vossen maar niks en zagen ze als een bedreiging voor hun inkomsten. Ze bouwden hekken rondom hun stallen en hoopten hun kippen op die manier veilig te houden. De hekjes stelden niet zoveel voor, maar gelukkig voor de boeren hadden de vossen vooral oog voor alle vogels, muizen en hazen hier. Als de vossen echt graag kippen zouden eten, dan waren die hekjes van de boeren nooit genoeg geweest. Vossen kunnen ontzettend goed springen, en springen makkelijk anderhalve meter de lucht in! Zo'n hek zou dus zeker 2 meter hoog moeten zijn geweest. Soms vraag ik me af aan wie die boeren hier advies hebben gevraagd. Vast aan collega's op Texel ofzo. Ha! Daar hebben ze niet eens vossen dus hoe zouden zij dat moeten weten! Nou ja, ik weet nog niet waar ze naar toe zijn. Ik ga het verder onderzoeken...

Fragment 2 (lees voor of luister audio fragment):

Vandaag hoorde ik een hond blaffen en moest ik weer denken aan de vossen. Want de vossen zijn niet alleen onvindbaar, ieder spoor ontbreekt. Geen verse drollen, geen geluiden, niks. Nieuwe holen vind ik ook al niet meer. Alleen een hol dat duidelijk al geleden verlaten is. Het enige wat je daar nog in terugvindt, zijn vergeten paaseieren.

Vroeger hoorde je hier nog wel eens rekels blaffen of moeren gillen, maar de afgelopen maanden is het stil. Raar toch eigenlijk: dat we mannetjesvossen rekels noemen en een vrouwtjesvos een moer. Maar is dat bij honden natuurlijk ook zo, daar noemen we een mannetje een reu en een vrouwtje een teefje. Toch grappig dat de blaf van de vos zo op die van de hond lijkt. Het is natuurlijk gewoon familie. Verre familie, dat wel. Vossen staan natuurlijk dicht bij hun familie op de Noordpool dan bij de honden die in de huizen hier in de omgeving wonen. Wel handig dat honden aan de lijn gehouden worden, dan raak je ze ten minste niet kwijt. Wat stom dat ik daar nu pas aan denk, wat als ik ook wat vossen aan de lijn had gehouden....

Fragment 3 (lees voor of luister audio fragment):

Vandaag ontving ik van collega-wetenschappers nieuwe onderzoeksgegevens over de vos. Geweldig toch dat we door moderne technologie steeds meer over ze weten. Mijn collega's volgen de vossen uit hun gebieden dag en nacht met wildcamera's die ze aan bomen vastmaken. Die camera's maken dan automatisch een foto als er een vos langs komt, dat is toch fantastisch!? Had ik ook maar zo'n camera gehad, dan wist ik misschien nog waar ze waren! Hoe kan het nou toch dat ik ze niet kan vinden, en dat terwijl vossen bijna overal ter wereld voorkomen! Het maakt me gek, ik kan er niet van slapen!

Zou dan toch klimaatverandering ervoor zorgen dat ze weggegaan zijn? Als ze maar niks ernstigs is overkomen. Je hebt genoeg gekke mensen op de wereld die niet geven om die prachtige vossen. Zouden ze horendol zijn geworden van mijn onderzoek of van al die toeristen hier? Of zouden mensen niet het probleem zijn geweest? Hebben ze dan hondsdelheid gekregen? Of zijn ze gewoon met vakantie? Ik denk niet dat ik dit raadsel in mijn eentje kan oplossen. Het wordt tijd dat ik hulp ga inschakelen. Hopelijk kan ik er samen met andere onderzoekers achter komen wat er met de vossen hier is gebeurd...

Overzicht verklaringen

Begeleider 1

Groepje: Muis

Verklaring:

De vos is vertrokken omdat hij hier niet meer voldoende te eten had. Alle hazen zijn namelijk naar Paaseiland verhuisd om Paashaas te worden.

Groepje: Haas

Verklaring:

Elon Musk wil vossen de ruimte in sturen en verzamelt daarom zoveel mogelijk vossen.

Begeleider 2

Groepje: Zwijn

Verklaring:

De vossen werden aangetrokken door de geur van de kippenboerderij, en hebben een gang onder het hek door gegraven om te genieten van een all you can eat buffet.

Groepje: Uil

Verklaring:

De vossen in deze omgeving hebben zich vermomd als honden om net zo'n luxeleventje te kunnen hebben als hun verre familie.

Begeleider 3

Groepje: Eekhoorn

Verklaring:

Iemand heeft de vossen bejaagd om van hun staarten sleutelhangers te maken en die illegaal te verkopen.

Groepje: Raaf

Verklaring:

De vossen uit Baarn zijn vertrokken naar het poolgebied voor een bezoek aan hun verre familie de poolvos.

Begeleider 4

Groepje: Das

Verklaring:

De vossen zijn naar Texel gevlucht omdat ze daar veilig zijn voor wolven.

Groepje: Konijn

Verklaring:

Dassen waren de vossen die hun burchten vies maakten helemaal zat en hebben ze uit het gebied verjaagd.

Begeleider 5

Groepje: Hert

Verklaring:

De vossen zijn vertrokken omdat de grond in Baarn te veel zand bevat om een goed vossenhol in te kunnen maken

Groepje: Specht

Verklaring:

De vossen wilden meer privacy en zijn uit de omgeving van Baarn vertrokken op zoek naar een rustiger gebied.

NB: dit zijn de verklaringen zoals prof. A.J.C. van den Heuvel ze geformuleerd heeft. Als groepjes zelf tot een andere, vergelijkbare verklaring komen is dat ook goed. Het mag zo waarschijnlijk of onwaarschijnlijk zijn als de deelnemers het zelf bedenken. De uitdaging zit hem er in om een samenhangende theorie te maken van de losse aanwijzingen die de verwarde professor Van den Heuvel voor hen heeft achtergelaten. Je hoeft groepjes dus niet te verbeteren of bij te sturen als ze hun verklaring niet precies zo interpreteren als Van den Heuvel dat deed.